
Приказ књиге: Martin Painter,
Guy Peters, Tradition and public
administration, Palgrave Macmillan,
Basingstoke, London, 2010.

УДК 35.071.2(100)(049.3)

Приказ

Јелена Тодоровић*

Последњих деценија 20. и почетком 21. века већина земаља света суочава се са сличним изазовима попут глобализације, економске кризе, демократизације, европеизације, информатиза-

---

* Истраживач сарадник, Институт за политичке студије, Београд.

ције. Они допиру до сваког сегмента државе па тако утичу и на систем јавне администрације. Државе одговарају на ове изазове, тако што спроводе сличне стратегије реформи (посебно оне које се односе на «нови јавни менаџмент», када је реч о јавној администрацији). Имајући у виду сличност изазова и одговора, често се претпоставља да ће јавне администрација на крају личити једне на друге односно да ће постати једнообразне. Међутим, како време пролази реформе се континуирано спроводе али се до сада није појавио глобални административни модел. Национални административни системи, са сопственим институционалним, организационим и политичким особеностима опстали су упркос поменутиим спољним изазовима а кључно питање које се поставља јесте зашто није дошло до стварања једног општег административног модела.

Мартин Пејнтер и Гај Питерс, заједно са групом сарадника, у књизи *Tradition and public administration* нуде нам боље разумевање ове слагалице коју чине држава, јавна администрација, традиција и реформе. Другим речима, аутори посматрају концепт административне традиције, као потенцијално средство за разумевање проблема како и зашто, опстају различити системи јавних администрација упркос реформама које се спроводе последњих неколико деценија. Одговор који нам ова књига даје, близак је школи историјског институционализма. Међутим, чини се да је тај одговор далеко шири јер традиција обухвата и друге не-институционалне варијабле, када се објашњава административна промена и континуитет, односи између државе и друштвених актера, односи између бирократије и политичких актера.

Књига Пејнтера и Питерса пружа нам доста података о различитим административним традицијама. Постоје поглавља са посебним земљама, као што су Кина, Индија, Бангладеш, Јапан, Велика Британија, САД, Француска и Шведска. Такође, имамо и поглавља о групи земаља које припадају одређеним регионима: земље Африке, англофоне земље, Наполеонове земље; са аспекта читаоца и истраживача из Србије треба поменути и пост-комунистичке државе, као и државе које су постале чланице ЕУ у последњем таласу проширења. Поред поменутих, *Tradition and public administration* обрађује и системе јавних администрација земаља Латинске Америке, источне Азије као и исламске државе. Ово груписање има и неизбежне тешкоће јер ако се пажљивије погледа, испоставља се да се државе из исте групе доста разликују. То је по-

себно уочљиво у случају са Наполеоновим земљама где се налазе Француска, Шпанија, Португалија и Грчка где је највећа различитост уочљива између Француске и Грчке.

Из теоријске перспективе, књига покрива широк низ занимљивих тема од којих су три питања искочила у први план. Прво-питање које се провлачи кроз сва поглавља у већој или мањој мери, а посебно о њему се расправља у првом и другом поглављу, односи се на концептуална значења термина административна традиција. Ова поглавља показују да је административна традиција суштински широк и магловит концепт, не само да је било тешко да га аутори недвосмислено дефинишу, већ и да га јасно диференцирају од других сродних појмова (на пример, државна традиција, национална култура, наслеђе).

Друго питање које се поставља у овој књизи односи се на корене појединачних административних традиција. Како аутори показују, институције и вредности које одређују традицију сваке земље, не развијају се нужно линеарно. Напротив, оне представљају мешавину многих политичких процеса и прошлих догађаја: империјалистичке одоре и револуционарних трансформација (Кина), британског колонијализма и Мугхалове баштине (Индија), или колонијализма и пакистанског наслеђа (Бангладеш), колонијализма, племенске праксе, и пост-колонијалне борбе (Африка) и хабсбуршке традиције у комбинацији са комунистичким вредностима (државе централне и источне Европе). Осим тога, у неким случајевима, административна традиција је условљена обавезом увођења наднационалних принципа Европског административног простора (у случају држава које приступају ЕУ).

На крају, треће питање о коме се расправља у књизи јесте како (и колико) административна традиција ограничава усвајање и спровођење административне реформе. Ово питање се детаљно анализира у вези са спровођењем буџетске реформе у Француској, реформи из домена новог јавног менаџмента у Великој Британији, Шведској и Сједињеним америчким државама, затим кроз реформе система државних службеника у Мађарској и спровођење принципа европског административног простора у придруженим државама. Ове анализе показују да је административна традиција битна у сваком погледу јер утиче на садржај, дубину и ширину реформи. Међутим, административна традиција утиче на реформске процесе али истовремено, и реформе повратно утичу на традицију.

Како Пејнтер и Питерс тврде у закључку, административне традиције представљају ДНК националних јавних сектора. За студенте компаративне јавне администрације, књига представља уживање. Посебно је занимљива јер обрађује јавне администрације мање истражених држава попут Кине, Индије, Бангладеша, земаља Африке.

Са својим богатим емпиријским анализама и занимљивим теоријским расправама, књига нуди модерну расправу на тему традиције и јавне администрације, док у исто време поставља нека питања која остају отворена, на пример: колико далеко треба истражити прошлост појединачне државе како би се означиле кључне карактеристике њене административне традиције; када нешто почиње да се рачуна као суштинска особина административне традиције конкретне државе; зашто се чини да су неке административне традиције више или мање отпорне на реформе? Управо та неодговорена питања дају подстицај за истраживачки рад у будућности.

---

* Овај приказ је примљен 03. фебруара 2015. године а прихваћен за штампу на састанку Редакције 04. марта 2015. године.